

એમ. એ. સેમેસ્ટર - ૧

(વર્ષ: ૨૦૧૮-૧૯, ૨૦૧૯-૨૦, ૨૦૨૦-૨૧)

ગુજરાતી : પેપર-૧ : સાહિત્ય સ્વરૂપ - કૃતિઓ

હેતુ : વિદ્યાર્થીને નવલકથા સ્વરૂપની અન્ય સાહિત્ય સ્વરૂપોની તુલનાએ સમજ પ્રાપ્ત થાય.

એકમ-૧. (અ) નવલકથાનું સાહિત્ય સ્વરૂપ- લક્ષણો, ઘટકતત્વો અને પ્રકારો.

(બ) ગુજરાતી નવલકથાની વિકાસરેખા

એકમ-૨. નવલકથા સાહિત્ય સ્વરૂપનું અન્ય સાહિત્ય સ્વરૂપો સાથે સામ્ય-વૈષમ્ય (ટૂંકીવાર્તા , લઘુનવલ)

એકમ-૩. કૃતિલક્ષી અભ્યાસ - 'ભારેલો અગ્નિ' - ર. વ. દેસાઈ, આર. આર. શેઠ

એકમ-૪. કૃતિલક્ષી અભ્યાસ - 'એક અસ્વપ્ન સુખી જીવન' - જયંત ગાડીત, - ડિવાઈન પબ્લિકેશન

સંદર્ભગ્રંથ:-

૧. ગુજરાતી નવલકથા : રઘુવીર ચૌધરી, રાધેશ્યામ શર્મા - યુનિવર્સિટી ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ

૨. ભારતીય નવલકથા : રમણલાલ જોશી - યુનિવર્સિટી ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ

૩. નવલકથા સ્વરૂપ અને વિકાસ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ

૪. નવલકથા સ્વરૂપ : પ્રવીણ દરજી - યુનિવર્સિટી ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ

૫. કથાવિમર્શ : નરેશ વેદ - પ્રવીણ પ્રકાશન

૬. નવલકથા : દીપક મહેતા - નવભારત સાહિત્ય મંદિર

૭. ગુજરાતી નવલકથાની ગતિવિધિ : બાબુ દાવલપુરા

૮. નવલકથા નિર્દેશ : રાધેશ્યામ શર્મા- પાર્શ્વ પ્રકાશન

૯. ગોવર્ધનરામ શતાબ્દી ગ્રંથ : ઉપેન્દ્ર પંડ્યા- એન. એમ. ત્રિપાઠી, મુંબઈ

૧૦. કથાસાહિત્યનું વિવેચન: ભારતી દલાલ- સાહિત્ય મંદિર

૧૧. ગુજરાતી નવલકથામાં રાષ્ટ્રીય અસ્મિતા : ડૉ. સી.એચ.ગાંધી - અભિનવ પ્રકાશન

૧૨. ગુજરાતી નવલકથા : ભરત મહેતા

૧૩. અર્વાચીન સાહિત્ય સ્વરૂપો: ડૉ. મોતીભાઈ મ. પટેલ, દિનકર આચાર્ય - નવસર્જન પબ્લિકેશન

૧૪. અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ : પ્રસાદ બ્રહ્મભટ્ટ

૧૫. નવલકથા શિલ્પ અને સર્જન : ડૉ. ભરતકુમાર ઠાકર - ભારત પ્રકાશન

૧૬. ગુજરાતી સાહિત્ય સ્વરૂપો : મંજુલાલ મજમુદાર

૧૭. જયંત ગાડીતનું કથાસાહિત્ય - ભરત મહેતા

૧૮. નવલકથા સ્વરૂપ અને વૈવિધ્ય - સં. શિરીષ પંચાલ, અરુણોદય પ્રકાશન

એમ. એ. સેમેસ્ટર-૧
(વર્ષ: ૨૦૧૮-૧૯, ૨૦૧૯-૨૦, ૨૦૨૦-૨૧)
ગુજરાતી : પેપર-૨ : ભારતીય સાહિત્યમીમાંસા

અભ્યાસક્રમનો હેતુ:-

- વિદ્યાર્થીઓ ભારતીય મીમાંસકોની વિચારધારાને જાણી તે અંગેની સમજણ કેળવે.

અભ્યાસક્રમ:-

એકમ-૧. રસસિદ્ધાંત

- રસસિદ્ધાંતની વિચારણા અને પરિભાષા
- ભરતના રસસૂત્રની ચર્ચા
- ભાવ, સ્થાયીભાવ, વિભાવ, અનુભાવ, સાત્વિકભાવ અને સંચારીભાવની સમજૂતી
- રસનિષ્પત્તિની પ્રક્રિયાના સંદર્ભે ભદ્ર લોલ્લટ, ભદ્ર શંકુક, ભદ્ર નાયક અને આચાર્ય અભિનવગુપ્તના મતની સમીક્ષા
- રસ અને રસાભાસ, ભાવ અને ભાવાભાસ
- રસપ્રતીતિના વિધનો

એકમ-૨. ધ્વનિસિદ્ધાંત

- આનંદવર્ધનના મતે ધ્વનિની વ્યાખ્યા અને ધ્વનિનું સ્વરૂપ
- ધ્વનિના પ્રકારો: વસ્તુધ્વનિ, અલંકારધ્વનિ અને રસધ્વનિ
- ધ્વનિને આધારે કાવ્યના પ્રકારો
- ધ્વનિકાવ્યના પ્રભેદો: વિવક્ષિતાન્યપરવાચ્યધ્વનિ અને અવિવક્ષિતવાચ્યધ્વનિની ચર્ચા

એકમ-૩. વક્ષોક્તિવિચાર

- કુંતકની કાવ્યની વ્યાખ્યા
- કુંતકનો વક્ષોક્તિવિચાર
- વક્ષોક્તિના પ્રકારો
- કાવ્યના ત્રણ માર્ગો અને પ્રકારો

એકમ-૪. રમણીયતાની વિભાવના

- જગન્નાથના મતે રમણીયતાની વિભાવના
- જગન્નાથની કાવ્યની વ્યાખ્યા અને તેના અર્થો
- જગન્નાથે દર્શાવેલા કાવ્યના ચાર પ્રકારો

સંદર્ભગ્રંથ:-

૧. અભિનવગુપ્તનો રસવિચાર અને બીજા લેખો - નગીનદાસ પારેખ
૨. ભારતીય સાહિત્યમાં વિચાર પરંપરા - તપસ્વી નાંદી
૩. ભારતીય સાહિત્યમીમાંસા - બહેચરભાઈ પટેલ
૪. ભારતીય કાવ્યસિદ્ધાંત - નટુભાઈ રાજપરા અને જયંત કોઠારી
૫. 'દ્વન્ધ્યાલોક' - ડોલરરાય માંકડ
૬. 'દ્વન્ધ્યાલોક': આનંદવર્ધનનો દ્વનિવિચાર - નગીનદાસ પારેખ
૭. રસસિદ્ધાંત: એક પરિચય - પ્રમોદકુમાર પટેલ
૮. કુંતકનો કાવ્યવિચાર - નગીનદાસ પારેખ
૯. કુંતકનો વક્રોક્તિવિચાર - ડૉ. રમેશ શુક્લ
૧૦. ભારતીય સાહિત્યવિચારમંબુષા - સં. રમેશ બેટાઈ અને નારાયણ કંસારા
૧૧. ભારતીય સાહિત્યમીમાંસા - ડૉ. રમેશ ત્રિવેદી
૧૨. ભારતીય સાહિત્યમીમાંસા - ડૉ. ભરતકુમાર ઠાકર
૧૩. કાવ્યપુરુષ - નટવરસિંહ પરમાર
૧૪. 'રમણીયતા: જગન્નાથનો કાવ્યવિચાર' - નગીનદાસ પારેખ

એમ. એ. સેમેસ્ટર-૧

(વર્ષ: ૨૦૧૮-૧૯, ૨૦૧૯-૨૦, ૨૦૨૦-૨૧)

ગુજરાતી : પેપર-૩ : ગુજરાતી સાહિત્ય વિવેચન

હેતુ: વિદ્યાર્થી ગુજરાતી વિવેચન પરંપરાથી અને વિવેચનના સંપ્રત્યયોથી પરિચિત થાય.

એકમ: ૧ નર્મદની કાવ્યવિભાવના.

નર્મદના કવિ અને કવિતા વિશેના વિચારો.

'રસજ્ઞાન', 'જોસ્સો', 'રસ' અને 'તર્કશક્તિ' અંગેના નર્મદના વિચારો.

નર્મદની દ્રષ્ટિએ કવિતાનું પ્રયોજન.

એકમ: ૨ નવલરામની કાવ્યવિભાવના.

કવિ અને કવિતા વિશેના નવલરામના વિચારો.

જુસ્સો, રસ, તર્ક અંગે નવલરામના વિચારો.

એકમ: ૩ રમણભાઈ નીલકંઠની કાવ્યવિભાવના.

કવિ અને કવિતા વિશેના વિચારો

ચિત્ત:ક્ષોભ કે અંત:ક્ષોભ વિશેની સમજ.

શીઘ્રકવિતા વિશેના એમના વિચારો.

એકમ: ૪ બ. ક. ઠાકોરની કાવ્યવિભાવના.

બ. ક. ઠાકોરની દ્રષ્ટિએ ઉત્તમ કવિતાનાં લક્ષણો.

વિચારપ્રધાન કવિતાની વિભાવના.

સંદર્ભગ્રંથ:

૧. વિવેચનનું વિવેચન - જયંત કોઠારી - ગૂર્જર પ્રકાશન
૨. વાત આપણા વિવેચનની - શિરીષ પંચાલ - પાર્શ્વ પ્રકાશન
૩. આપણું વિવેચન સાહિત્ય - હીરાબેન પાઠક
૪. ગુજરાતી સાહિત્ય વિવેચન - પ્રમોદકુમાર પટેલ
૫. વિવેચનપોથી - શિરીષ પંચાલ - પાર્શ્વ પ્રકાશન
૬. નર્મદ: એક અધ્યયન - રમેશ શુક્લ
૭. રમણભાઈ નીલકંઠનો કવિતાવિચાર: કવિતા અને સાહિત્ય
૮. 'વિવેચક નવલરામ' - ડૉ. પૂર્ણિમા ભટ્ટ